

Majd jelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresztény Pál urak kereskedésében, hól egyes számmok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordantca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr.

s egyszeri beiktatás után 30 kr. bétgyedj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadóhivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papirkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (királyutca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosná (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse of. Zeitungs-Agen (Stadt-Seilerstätte 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttgart.
Nyilattéri cikkek: sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők.
Előfizetések s hirdetések díjak a vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Előfizetési feltételek

„Kolozs. Közlöny“

1872-iki folyamára:

11 óra 11 ft o. é.
félévre 6 „ „ „
évnegyedre 3 „ „ „
egy óra 1 „ „ „
Az előfizetés minden hó 15-től megújítható.
Előfizetéseket helyben elfogad: a szerkesztőség, Demjén László ur könyv- és Keresztény Pál ur papirkereskedése.

Az előfizetési pénzek a szerkesztőséghez küldendők be.

A „Kol. Köz.“ szerkesztősége.

Ismét Kolozsvár polgárai érdekében.

(Felelet a főkapitányi „Nyilatkozat“-ra.)

A t. szerkesztő ur engedelmével a „Kolozsvári Közlöny“ 22-ik és 24-ik számaiban megjelent főkapitányi „Nyilatkozat“-ra felelek tárgyilagosan.

A mit főkapitány ur a „rendőrség ellen bujtogató szellem“-ben szánékolt ígatásról ír, ezt az anyókák meséiből kölcsönzött phrasznak tartom, melyhez közérdek-sugalta felszólalásomnak semmi köze. Erről tehát hallgatók, úgy a „tüzifa várm“-ról mondott megjegyzéseiről is, feleljen erre az a kit illet.

Azonban nem hagyhatom szó nélkül azt, mit „a szesz árnlási jog“ haszonbéri gyakorlatáról, s a rendőrség ekörüljárásáról elmondani jónak látott.

Mindenekelőtt legyen szabad szesz-haszonbérő Kis Sándor urnak a „Kol. Közlöny“ 23-ik számában megjelent levelére hivatkoznom, melyben ő ritka őszinteséggel bevalja, hogy „több esetben megtörtént az, hogy a vámszedésnél alkalmazott közegeli résztint visszaélésből, résztint értelmelenségéből a fennálló szabályok ellenére jártak el. Ez az újabb nyilatkozat kettőt constatál, azt, hogy több visszaélés történt s a fennálló szabályok többször megsértettek. Mindezekről a főkapitány ur úgy látszik mítsem tud, legalább az ő „Nyilatkozatából“ mindenki azt olvashatja ki, hogy minden renden van pedig ime Kis ur, ki azt legjobban tudhatja — maga uja, hsgy visszaélések történtek.

De lássuk a „főkapitányi Nyilatkozat“ érveit.

A „Nyilatkozat“ idézi a szeszárnlási jog haszonbérlete felett kelt szerződés azon pontját, mely szerint a „gyógyszereszek is“ 30° felüli szeszt csak a iparosok üzletéhez megkivántató célra árulhatnak saját pecsétjük és czégükkel ellátott bécsi fertályt megült üvegekben; szeszt üzletök raktáraiban nem tarthatnak „ital czelokra“ nem adhatnak.

Történt azonban — ugymond a „Nyilatkozat“, hogy két gyógyszerárban idegen üvegekbe szeszt árusítottak el, ezt a bérlő feljelenté s a szabályok értelmében kötelessége volt a rendőrségnek a lefoglalást elrendelni, de ezt is azon meghagyással tette, hogy az illető rendőri közeg az „erőszakolt okavodjék“.

A „Nyilatkozat“ szerint az idézett szabályokban körvonaloza van a gyógyszereszek joga, kivan mutatva a rendőrség kötelme, hogy a város joga, mely minden polgára jogával közös, az önhaszonclés ellen megvédeségk. Ez alapon járt el a „Nyilatkozat“-tevő s ez alapon fogja védeni a város jogát „bárki ellen“ jövőre is: tisztelje — ugymond mindenki a törvényt.

Nagyon helyesen van mondva — jó uram! Csak-hogy azért még is azt állítom, hogy „nyilatkozattevő“ a fogalmakat összehavja, s ez oka annak, hogy a szerződés és szabályok betűjébe kapaszkodva, azok szellemét figyelem nem méltatja.

Nem akarok én a gyógyszereszek ügyvédévé felcsapni, ép azért mellözöm annak vitatását, atlépték-e ök a szerződés és szabályok által a város polgárainak közös érdekét biztosító szabálypontokat; ha tették lakoljanak. A mi köztünk, és pedig a közügy érdekében felmerült vitában csak két kérdés forog fenn:

mi joggal ruházzák fel a miniszteri rendeletek a gyógyszerárakat? a közegészségügy érdekében, mely nem lehet alábbvaló a szeszárnlási jognál, s

helyesen járt-e el a rendőrség, midőn a gyógyszerárakban a 30° felüli és alóli szeszt és minden szesz-italt le akart foglalni?

A gyógyszereszek az említett miniszteri rendeletnél fogva — melyet minden gyógyszerárban megolvashatni — tartoznak különböz s így 30° aluli szeszt is tartani, mivel ez a gyógyszerek készítéséhez mulhatlanul szükséges; tartoznak gyógyszer gyanánt használt szesz-italokat poharanként kiszolgálni; a teljesen megtszított szeszt orvosságnak világszerte árulják, árulhatják is a szeszárnlási jog sérelme nélkül már azon egyetlen oknál fogva is, mert „ital“ végett senki sem fog gyógyszerárban szeszt vásárolni, hol az két-

szeres áron kell megfizetnie. A gyógyszereszek tehát használják e szeszt orvosság készítésre, s nyújtják kisebb nagyobb adagokban a betegeknek, szabad levén ezt orvosi rendelvény nélkül is kiszolgáltatni. Míg a gyógyszerárakat be nem zárják, a szeszt sem lehet nem szabad onnan elkobozni, mert különben 20—30-féle orvosság készítése tétetnék lehetlenné; a közegészségügy pedig, csekély felfogásom szerint azt követeli, hogy olyan jog semmiféle bérlőnek ne adassék, mely a gyógyszerek készítését megakadályozza; az is tudva van, hogy községi szerződések, szabályok nem terjedhetnek túl az országos szabályok határain, legkevésbé ha ép a közegészség ügyet érdeklők.

A kiküldött rendőrgyök minden szeszszital kiadását követelte a gyógyszereszektől; ha ezek engednek a felhívásnak, ki vállalta volna magára a gyógyszerek ki nem szolgáltatathatása által támadt bajok miatti felelősséget? A „nyilatkozattevő“ Alig hiszem, mert a felsőbb forum feleltetevonása előtt eljárását védeni nem tudta volna; mert nem létezhet olyan városi szerződés és szabályrendelet, mely a város polgárainak közegészségügyét a szeszárnlási jog haszonbérletének alárendelje, annak feláldozza. A rendőrség tehát rosszul értelmezte mind a szerződést, mind a szabályrendeleteket: a netalán visszaélt elkövelet gyógyszereszeket megbünteti kötelessége volt, a maga rendjén, mindkét fél kihallgatása után — de őket megrohanni egész rakás gyógyszer készítésétől eltiltani, ez nem áll hatalmában; már pedig ép ez kíséreltelet meg a kiküldött rendőrközeg által; szerencsére, hogy az meghusult. Különbön nyilatkozattevő épen saját fejére gyűjtötte volna a parázst. Ugy hallom, hogy a főkapitány ur egyik gyógyszerész előtt nyilatkozott, hogy az elkobzási kíséreltetől csak akkor nyert tudomást, midőn az illetők a gyógyszerárakból kiutasítottán — nagyobb karhatalom kéretett, de a melyet ő megtagadott; és így nem ő tőle származott a meggondolatlan elkobzási rendelet; a mi azt bizonyítja, hogy „nyilatkozat“ hire-tudta nélkül is lábalkodik egy-egy alügnyök, nem is sejtven, mily bajt okozhatna t. főnökének, midőn köztisztletben álló polgárok üzletbe tolakodik főnöke nyiltrendelethez nélkül, holott minden alkotmányos országban az a közvélemény, hogy: az én házam az én váram, hó és vihar becsaphat, de a király maga se ronthat be.

Ennyit kívánt elmondani a „Nyilatkozat“-ra a ki senkinek se ellensége; hanem a közügynek barátja, s polgártársai sérelmeinek szószólója.

Egy városi polgár.

Néhány őszinte szó az újabb reformról.

II.

(y) A törvényszékek szervezeténél sem vala egyedül irányadó és döntő az elv és igazság. A bírák kinevezésénél is jelentékeny hatást gyakoroltak a politikai tekintetek és a protectio; gyakran az érdem és qualificatio másodsorba szorítottatott vissza. Pedig a bíró működésétől csak az érdem és képesség teljes méltánylása mellett várhatni objectivitást; csak ekkor közelíthetjük meg a nyugat kulturáját; csak akkor fog justitiánk a kór igényeinek s a haladó cultura kívánalmainak megfelelő magaslatra emelkedhetni.

Valljuk be, hogy ezen magasabb nézponok nem mindig lettek szem előtt tartva. Ha végig tekintünk a kinevezettek során, ott találjuk a bukott rendszerek beamterei mellett a vagyonánál és rokonságánál fogva hatalmas megyei cortest; első mellett szól a sok évi gyakorlat, második a gyakorlatot szolgabírósnál s a tudományt megyei statutumoknál többre ugyan még nem vitte pályázata mégis tekintetbe vétetett. De hát a ki beamter sem volt, az uralkodó párthoz sem tartozott, s hatalmas rokonsága sem vala; de ismert fedhetlen jelleme és képessége alapján 1867-ben a megyében bírónak bevalasztatván, azóta folyton a legszentebb buzgalommal tanusította képességét és megbízhatóságát? Az ilyent a kinevezettek között vajmi gyakran hasztalan keressük! Tél és fagy idején fedél és kenyér nélkül hagyatott a munkás de protectio nélküli ember, mert egy votum ide vagy oda, nem árt és nem használ a pártnak, sem a kormányknak!

E képnél a dolgokat mélyebben elemző kedélye elborul, és komor hangulattal kérdezi:

Hogyan lehetséges, hogy kormányunk, mely a csak nem husz évig üldözött és sanyargatott nemzet jobb és kitünőbb honfiai sorából keltetkezett; mely lételét nagyszerű historiai momentumnak, a nemzet és törvényes fejedelem őszinte kibékülésének, az alkotmány restitúciójának köszönheti; melynek közjogi alapja mérsékelt, méltányosság és igazság, s ez alapon áll vele, hála a közjózságnak, a nemzet nagy és tulnyomó többsége, — hogy ezen kormány intézkedéseiben az elv és igazság mellett a zavarásban halászni

szokott kaszistika gyakran objectivitas helyett az utilismus és oportunitas is messzeható tényezőz lehetett.

Semmi kifogásunk az ellen, hogy a bíróságoknál jellem és képesség alapján a bukott rendszer emberei is többen alkalmaztattak; ez lehetett a kibékülés egyik feltétele, s az adott szot megtartani morális kötelesség; de hogy ezen szervezkedésnél fölmerült személy-kérdéseket az igazságügy-miniszter több esetben a bukott rendszer gyarlóságoktól koránt sem ment föbb embereinek döntő befolyása és tanácsa szerint intézte és oldotta meg, ezt a legjobb akarral sem mondhatjuk politikai eszélynek, inkább bizonyítékul hozhatjuk fel arra, hogy állapotaink sokban százados elmaradottságunkat illusztrálják.

Ily szempontból itélve meg a dolgokat, elmondhatjuk: megtörtént az, a mit régen vártunk, és sürgetünk, a mit kulturánk, állami hitelünk és tekintélyünk egyik alapföltételének tartottunk: a királyi törvényszékek beállítására; azonban vajha egy idő mulva ne mondhatnók, ne kellene elmondanunk a magyar földmivelővel: „adtál uram esőt, de nincs köszönet benne.“

TÁRCZA.

Sétatéri beszélgetések.

V.

T. Aztán — a szolozsmák után?

K. Fejtek, fejtettek és „felfejtettek.“ . . . Fejték a „miniszter“ kezét és pityeregve esdekelték: „kérjük“, „reménylünk“, „hiszük“ . . . szóval egy egész „hiszek egy“-gyel bocsáják a budai magas utra azt a munkalot, mely az imádságra csakugyan rászorult, mert csak is az tartja benne a lelket, ezt ök magok is érezték, különben nem rimázkodtak volna kegyelemért.

T. Hogy, hogy? Hiszen ugy hallottam, hogy a „többség“ a részletes vitánál a „kisebbség“ elveiből vette munkalátába a „velőt“, már ez pedig csak hasznos oltás lehet.

K. Ép ez a baj. Oroszlánt akartak szülni: azt gondolták: vegyük ki innen is onnan is a jót — és lett belőle egy kétféjú szulött — se fiu, se lány, se hal se hus, és mellé még csuda.

T. Azt elhiszem; mert az elv nem oly dolog, hogy toldva-foldva jó, hanem annak egy egész darabnak kell lenni, a vegyülék — zagyvalék! Vagy, vagy! És hát tovább? . . .

K. Tovább is mondjam? Nem fogod elhinni pedig tény a mit elbeszélék. Hát barátom az a „felirat“ a leggyönyörűsebb bizalmatlansági szavazat, melyet csak valaha a bókolas és széptevés köpönyegében egy testület miniszterinának küldött.

T. Ne mond? . . . Hiszen csak nem fog tán a „többség“ a „többség“ miniszterinának bizalmatlanságot szavazni.

K. Nem hiszed ugy-e? Nem megmondtam? Jól van, hát megmondom miben áll a bizalmatlansági szavazat. Előadom az indokolást már a hogy megmaradt emlékeimben; mert tudd meg, hogy a felirat kótára volt téve és „verklín“ fujták el a forgószél tempójában, még a lábujjhegyeim is csupa hangcsövek voltak, de bizony csak a mi szalad, az halad, az agár sem éri utól. Hibát észrevenni nem volt szabad, mert már le volt „tisztázva.“ Különbön az egészett ujból kellett volna „tisztázni.“

T. Tán csak menekülni akart a „vad“ a „nyilt“ térről az elfogadás és elintézés bokrába, a hol a kritika puskája nem érheti el? Az fut, a mi fél. —

K. Már biz én meg nem tudnám mondani, hogy miért? Elég az hozzá, hogy . . . „mert“, „felfejtettük“, hogy mi többet tudunk mint a tudomány, és mert a gyakorlatot mi jobban ismerjük, mint — a gyakorlat önmaga; azt pedig „felfejtettük“, hogy a gyakorlat arról tanuskodik, a mit mi „felfejtettünk“, hogy t. i. egy testület mindig kevesebbet tud, mint egy magános ember, az egyes ember ugyanis tudvaleőleg mindentudó és esalhatatlan; azután „felfejtettük“, hogy egy emberben mindig több a garancia, mint több emberben, mert egy ember mindig jobban ellenőrizheti magát, mint több ember és oly könnyen sem nem vesztegethető meg, sem nem tévedhet, mint egy testület; de továbbá „felfejtettük“, hogy egy embernek az önkénye és szeszélye sokkal üdvösebb, mint a testület minden körülményt számbevevő unalmas és hosszadalmas okoskodása; egy ember szellemdusabb eszmeeserése is képebbé önnön-magával, mint egy álmos és ásitózó testület; mert — mint „felfejtők“, egyes ember a pártérdeknek és részrehajló érzéseknek nincs oly egyszóvalulag kitéve, mint egy sokfejű testület; mert az egyes olyan nádszál lehet, a mely akár merről fujjon a szél, mindig felé hajlik, sőt egyes ember mindig jobban ellensúlyozhatja önmagában a személyes vonzalmakat és ösztönöket, mint egy veszekedő testület: ennek okáért, és mert, tehát, ennél fogva, minek következtében mindezeket

„felfejtve“, úgy a tudomány, melynél különben mi többet tudunk, mint a kis körünkben levő gyakorlati élet arra a meggyőződésre birt bennünk, hogy a személyes felelősség elvét felébe tegyük a testületi felelősség elvének, már csak azért is, mert a testületben mindenki egyenként és együttve meg egymásért felelős, tehát senki sem felelős; míg a személyes felelősséget az is ajánlja különösen, hogy ha megugranék a „személyes“ felelősség a város zacskójával, nagyon könnyű helyébe egy más „személyes“ felelősséget fogni, ellenben testület mert sokból áll, nehezen ugorhatván meg, nehezen is fogdosható össze, kivált ha még válogatni akarunk. . . . Mindezekért mi „személyes“ felelősök vagyunk. . . .

T. Az Istenért, hiszen nekod szédítő „mcmoriád“ van: még az a nagyváradi hölgy sem tudta így lereferálni milyen sárga, milyen „höchróth“, milyen hamuszín, milyen gombos és szalagos és fodros és szalagos és szellős volt az a sok báli szépség, mint te ezt a bámulatos böleséggel „felfejtett“ és feleresztett beszédet. Csuda-e ha ily felfejtéseken az embernek — és a miniszter is csak ember — ha csak köből nincs a szive, meg kell indulnia. Csak attól félek, hogy ugy találtak „felfejteni“ a munkalotot, hogy darabjaira bomlik.

K. Meg is indultak azon sokan — kifelé . . . de a „muzsika“ más notát kezdett s erre „fordulat“ lett . . . „azonban a részletes vita alkalmával tudunkra eselt, hogy Excellentiád nem tud annyit mint mi, hanem „mintaszerűleg“ állítá fel, hivatalos lapjában a testületi felelősség elvén nyugvó munkalotot, mi — mert mi nagyon szeretjük a „közjót“, különösen pedig és mindenekfelett szeretjük a minisztert, jobban még mint „saját meggyőződésünket“: azért elhatároztuk, hogy saját „meggyőződésünket“ a miniszter ur mindenekfelett álló „kedvéért“, „feláldozzuk“, legboldogabban levén akkor, ha „meggyőződésünket“ is lábaihoz rakhatjuk. Azért „összeegyeztettük“ a két elvet és olyan művet készítettünk, a melyet eddig csak köből lehetett faragni, mint azt Bécsben a schönbrunni hidon guggoló alakokból láthatjuk, melyek derékig kiasszonyok azon tul pedig lábokl vannak. Jól tudjuk és hiszük, hogy Excellentiád nagyon szereti a műremekeket és azért Buda-Pesten is csak akad valahol egy „schönbrunni“ hid

T. Hát így szól a „felirat“? Hogyan mondhatod akkor józan fővel, hogy bizalmatlanságot szavaztak a miniszternek, hiszen még „meggyőződéseket“ is „feláldoztak“ a kedvéért! Hát kell még ennél több?!

K. Igen helyesen kérded. Ez valóban a „farkcsóválás“ non plus ultrája! Azt jelenti, hogy -- szerintök — a miniszter olyan ember, a ki azt kívánja el az embertől, a mi legelidegenithetlenebb tulajdonát képezi — „meggyőződését“. Ki van általa mondva, hogy a miniszter az ország „feláldozott“, „meggyőződésével“ él, ugy hogy a miniszter csak eszik, az ország pedig hordja sztalára „meggyőződéseinek“, „bifstik“-jét.

T. No ez igazán csufság: ez ellen protestálok. Még az én tudommal egy embert sem evett meg a miniszter, sőt tudommal ép arra kéri az országot, egyeseket mint testületeket, hogy támogassák őt „becses“ tanácsukkal és meggyőződésükkel.

K. Magam is így ismerem őt. De hát vannak olyan gusztsu emberek, hogy magokból indulnak ki és azt gondolják, hogy a mi nekik izlik, az másnak is izlik. Pedig „de gustibus . . .“ Kiváncsi vagyok rá, hogy fog izleni a „miniszternek“, ha majd mondja neki az a „felirat“: elhoztok „áldozatul“, „meggyőződésünket“, hogy vedd, edd és lakjál jól vele

T. Hát egyéb nem történt?

K. Történni nem történt valaml különös, hanem elsült

T. No csak tán nem valami új „theoria“ megint?

K. De bizony olyanféle. Szó volt róla, hogy Kolozsvár szegény, azért kár olyan „rózsás színeket“ küldeni a miniszter ur gyönyörűségére, hanem inkább meg kellene neki mondani, hogy „szegény az eklézsia“: nincs pénz, sok és nagy adót fizetünk, hát a miniszter is adna nekünk a közigazgatási költségek fedezésére abból a pénzből, a mely ép ugy a mi zsebünköl is való, mint a megyékből.

T. Nos, hiszen ez igen helyén volt mondva, ez még nem valami különös „theoria“

K. Nem is ezt értem. Erre az volt a legközelebbi felelet, hogy nem „czélsruer“ azt „most“ kérti, hanem „később“, majd ha fagy!

T. Hisz akkor épen most van rá jó idő, mert épen fagy. . . .

K. Mit?! Hogy mondhatod ezt. Hát nem hallottad, hogy tegnap is halva fogtak ki egy embert abból a csatornából, mely a belső-monostortozán át folyja körül a várfalakat. Hát meg a szentegyházuteza halas tavairól nem tudsz semmit? Épen szemem előtt fogtak ma délben egy harcsát bennök, már nem tudom biztosan görény volt-e vagy patkány. . . .

T. Elhiszem, hogy ugy van, és csak azt akartam mondani, hogy most van ideje a fagynak, mint a miniszteri segélynek.

K. Soh se busnlj te azon, jobban tudják azt a nagy „finansziék“ és „bölcös“ „államférfiak“, mint mi, hogy mi a jó, és mikor minek van ideje.

